

Anonimizuota versija

Vertimas

C-115/24-1

Byla C-115/24

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2024 m. vasario 13 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. sausio 25 d.

Ieškovas:

Österreichische Zahnärztekammer

Atsakovė:

UJ

<...>

AUSTRIJOS RESPUBLIKA

OBERSTER GERICHTSHOF (Aukščiausiasis Teismas)

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) <...> byloje, kurioje ieškovas yra *Österreichische Zahnärztekammer* (Austrijos odontologų rūmai), <...> Viena <...>, atsakovė – UJ, <...> Klagenfurtas prie Verto ežero, <...>, atsakovės pusėje į bylą įstojusios šalys: 1. *Urban Technology GmbH*, <...> Berlynas, Vokietija, 2. *DZK Deutsche Zahnklinik GmbH*, <...> Diuseldorfas, Vokietija, <...> dėl veiksmų nutraukimo ir sprendimo paskelbimo (ieškinio vertė laikinųjų apsaugos priemonių procese – 32 000 EUR), išnagrinėjęs atsakovės kasacinį skundą dėl 2022 m. lapkričio 18 d. *Oberlandesgericht Graz* (Graco aukštesnysis apygardos teismas), kaip apeliacinės instancijos teismo, nutarties

<...>, kuria iš dalies pakeista 2022 m. rugsėjo 26 d. *Landesgericht Klagenfurt* (Klagenfurto apygardos teismas) nutartis <...>, <...> priėmė šią

nutartį:

I. Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pagal SESV 267 straipsnį teikiami šie prejudiciniai klausimai:

1.1. Ar 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/24/ES dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo (Pacientų judumo direktyva) 3 straipsnio d punktas, pagal kurį telemedicinos atveju laikoma, kad sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos sveikatos priežiūros paslaugų teikėjo įsisteigimo valstybėje narėje, taikomas tik dėl išlaidų kompensavimo, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 7 straipsnį?

1.2. Jei į 1.1 klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar pagal Pacientų judumo direktyvos (Direktyva 2011/24/ES) 3 straipsnio d punktą telemedicinos paslaugoms taikytinas bendrasis kilmės šalies principas?

1.3. Ar pagal 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) telemedicinos paslaugoms taikytinas bendrasis kilmės šalies principas?

2.1. Ar „sveikatos priežiūros paslaugos“ „telemedicinos atveju“, kaip tai suprantama pagal Pacientų judumo direktyvos (Direktyva 2011/24/ES) 3 straipsnio d punktą, apima tik atskiras gydymo paslaugas, teikiamas (tarpvalstybiniu lygiu) naudojant informacines ir ryšių technologijas (IRT), ar visą gydymo sutartį, kuri gali apimti ir fizinę paciento apžiūrą jo gyvenamosios vietos valstybėje?

2.2. Jei gali būti įtraukiama ir fizinė apžiūra: ar naudojant IRT teikiamos paslaugos turi sudaryti didesniąją visų paslaugų dalį tam, kad būtų galima preziumuoti „sveikatos priežiūros paslaugas“ „telemedicinos atveju“, ir, jei taip, pagal kokius kriterijus turi būti vertinama, ar yra ta didesnioji dalis?

2.3. Ar visas gydymas turi būti laikomas tarpvalstybine sveikatos priežiūros paslauga, kaip tai suprantama pagal Pacientų judumo direktyvos (Direktyva 2011/24/ES) 3 straipsnio d ir e punktus, kai dalį visos gydymo paslaugos naudodamas IRT suteikia kitoje, nei gyvena pacientas, valstybėje narėje įsisteigęs sveikatos priežiūros paslaugų teikėjas, su kuriuo pacientas sudarė gydymo sutartį (šiuo atveju – odontologijos klinika), o kitą dalį – valstybėje narėje, kurioje gyvena pacientas, įsisteigęs sveikatos priežiūros paslaugų teikėjas (privačią praktiką vykdančias odontologas)?

3.1. Ar Pacientų judumo direktyvos (Direktyva 2011/24/ES) 2 straipsnio n punktas, siejamas su šios direktyvos 3 straipsnio d punktu ir 4 straipsnio a punktu, taip pat su 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos

direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (Profesinių kvalifikacijų pripažinimo direktyva) 5 straipsnio 3 dalimi, turi būti aiškinamas taip, kad Vokietijoje įsisteigusi odontologijos klinika, teikdama „telemedicinos sveikatos priežiūros paslaugas“ Austrijoje, turi laikytis čia taikomų profesiniuose nuostatuose, įstatymuose ir administracinės teisės aktuose nustatytų profesinių taisyklių (visų pirma Austrijos *Zahnärztesgesetz* (Odontologų įstatymas) 24, 26 ir 31 straipsnių)?

3.2. Ar Profesinių kvalifikacijų pripažinimo direktyvos (Direktyva 2005/36/EB) 5 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad sveikatos priežiūros paslaugų teikėjas keičia buvimo vietą, t. y. vyksta į kitą valstybę narę, kai medicinos paslaugas jis teikia tik naudodamas IRT? Jei į pirmesnę klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar pripažįstama, kad sveikatos priežiūros paslaugų teikėjas keičia buvimo vietą, t. y. vyksta į kitą valstybę narę, kai padėjėjai jo paliepiamu paciento gyvenamosios vietos valstybėje atlieka fizinę paciento apžiūrą arba gydymo procedūras?

4. Ar su laisve teikti paslaugas pagal SESV 56 ir paskesnius straipsnius suderinamos Austrijos odontologų įstatymo (ZÄG) nuostatos tiek, kiek ZÄG 24 ir paskesniuose straipsniuose numatyta, kad iš esmės odontologo profesinė veikla turi būti vykdoma tiesiogiai ir asmeniškai, o laisvė teikti paslaugas suteikiama tik pagal ZÄG 31 straipsnį „laikinai“ „EEE valstybių piliečiams“, ir būtent tokiais aplinkybėmis kaip šioje byloje: užsienyje įsisteigęs odontologas (iš esmės nuolat) paslaugas pagal vieną gydymo sutartį iš dalies teikia pats iš užsienio naudodamasis IRT (tai suprantama kaip tarpvalstybinė korespondentinė paslauga), iš dalies – nacionalinėje teritorijoje kaip padėjėją pasitelkdamas odontologą, turintį licenciją Austrijoje?

II. <...> [informacija apie procesą nacionaliniuose teismuose]

Motyvai

Dėl I dalies

A. Faktinės aplinkybės

1. Ieškovė, viešosios teisės reglamentuojama įstaiga, kurios registruota buveinė yra Vienoje, pagal teisės aktus privalo ginti Austrijos odontologų ir dantų gydytojų interesus. Atsakovė yra Austrijoje įsisteigusi odontologė; neginčijama, kad ji turi teisę nacionalinėje teritorijoje pagal gydymo sutartį, sudarytą su pacientu, atlikti pacientams odontologinius tyrimus ir juos gydyti.
2. Abi į bylą įstojusios šalys priklauso visame pasaulyje veikiančiai odontologijos įmonei. Pirmoji į bylą įstojusi šalis yra ribotos atsakomybės bendrovė, jos registruota buveinė yra Vokietijoje, veiklos dalykas – „paslaugų gyvenimo būdo produktų srityje teikimas galutiniams vartotojams“. Bendrovė reklamuoja prekių ženklo „DrSmile“ odontologinę žandikaulio koregavimo, naudojant skaidrias dantų tiesinimo kapas, procedūrą. Jos interneto svetainėje www.drsmile.at

(potencialūs) klientai gali pasirinkti pageidaujamą vietovę Austrijoje ir atitinkamam „odontologui partneriui“ (kaip atsakovė) pateikti užklausą dėl konsultacijos laiko. Susitarus dėl konsultacijos laiko, atsakovė savo praktikos kabinete surenka anamnezę, per pokalbį su pacientu pateikia jam visą reikiamą informaciją, padaro trimatę skenuotą paciento sąkandžio nuotrauką ir atlieka kitas dantų tiesinimui kapomis reikalingas paruošiamąsias procedūras. Paskui atsakovė vaizdinę medžiagą ir rekomendaciją dėl žandikaulio koregavimo procedūros perduoda antrajai į bylą įstojusiai šaliai. Ši taip pat yra ribotos atsakomybės bendrovė, jos registruota buveinė – Vokietijoje. Į bylą įstojusių šalių akcininkai nėra odontologai. Vis dėlto antroji į bylą įstojusi šalis turi licenciją ir kitus pagal Vokietijos gydymo įstaigų srities teisės aktus būtinus leidimus ir valdo Vokietijoje odontologinių paslaugų centrą („odontologijos klinika“).

- 3 Šiuo atveju preziumuotina, kad (tik) antroji į bylą įstojusi šalis su pacientu sudaro gydymo sutartį, kuri apima visas paslaugas, susijusias su „DrSmile“ dantų tiesinimu. Dantų kapas ji gauna iš pirmosios į bylą įstojusios šalies, o ši jas užsako iš trečiųjų šalių. Tolesnė priežiūra vyksta per antrosios į bylą įstojusios šalies programėlę – pacientas jai reguliariai siunčia savo dantų nuotraukas. Antroji į bylą įstojusi šalis palaiko sutartinius santykius su atsakove ir moka jai už paslaugas, kurias, kaip „DrSmile“ gydymo paslaugas, ji suteikia atitinkamiems pacientams.

B. Bylos šalių argumentai

- 4 Ieškovė pareiškė reikalavimą nutraukti veiksmus pagal *Bundesgesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* (Federalinis kovos su nesąžininga konkurencija įstatymas, toliau – UWG) remdamasi teisės pažeidimo argumentu. Ji siekia (kiek tai dar reikšminga laikinųjų apsaugos priemonių procese trečiojoje instancijoje), kad, pritaikius laikinąsias apsaugos priemones, kol įsiteisės sprendimas dėl ieškinio dėl veiksmų nutraukimo, atsakovei būtų uždrausta tiesiogiai arba netiesiogiai dalyvauti odontologijos veikloje, kurią Austrijoje vykdo užsienyje įsisteigusios bendrovės, neturinčios nei teisės Austrijoje verstis odontologijos veikla pagal Odontologų įstatymą, nei licencijos pagal Austrijos gydymo įstaigų srities teisės aktus, pavyzdžiui, daryti netaisyklingo sąkandžio atspaudus, taip pat skaitmeniniu būdu, naudojant intraoralinį skenerį, ir teikti juos pirmajai arba antrajai į bylą įstojusiai šaliai.
- 5 Atsakovė tvirtina, kad antroji į bylą įstojusi šalis, su kuria ji bendradarbiauja, yra privati gydymo įstaiga, turinti licenciją pagal Vokietijos teisę, ir jos veikla telemedicinos būdu Austrijoje yra leidžiama. Tą patį galima pasakyti apie darbo pasidalijimo principu grindžiamą šios šalies bendradarbiavimą su atsakove ortodontinio gydymo srityje. Atsakovė veiklą vykdo tiesiogiai ir asmeniškai, nesaistoma kieno nors nurodymų.

C. Ankstesnis procesas

- 6 Pirmosios instancijos teismas prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones netenkino. Jo manymu, atsakovė nedalyvauja į bylą įstojusių šalių odontologijos

veikloje. Gydomo sutartys yra dvi, vertintinos atskirai viena nuo kitos, todėl atsakovė neturi būti kvalifikuojama kaip padėjėja, tad ji nedalyvauja kitų subjektų nacionalinėje teritorijoje vykdomoje odontologijos veikloje.

- 7 Apeliacinis teismas prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones iš esmės – išskyrus tiek, kiek buvo nurodytas bendradarbiavimo pirmosios į bylą įstojusios šalies odontologijos veikloje pavyzdys – tenkino. Teismo manymu, atsakovė veikia kaip antrosios į bylą įstojusios šalies padėjėja vykdant šios šalies ir pacientų sudarytas gydymo sutartis. Antroji į bylą įstojusi šalis neturi teisės Austrijoje teikti odontologijos paslaugų. Jos pasitelkiant atsakovę, kaip padėjėją, gydymo paslaugos Austrijoje teikiamos tiesiogiai, nenaudojant informacinės ir ryšių technikos ar technologijų. Taigi atsakovė dalyvauja odontologijos veikloje, kurią nacionalinėje teritorijoje vykdo užsienyje įsisteigusi bendrovė, neturinti teisės vykdyti odontologijos veiklos pagal Odontologų įstatymą (ZÄG) ar licencijos pagal Austrijos gydymo įstaigų srities teisės aktus. Taip atsakovė, viena vertus, pažeidžia ZÄG 24 straipsnyje įtvirtintas teisės normas dėl bendradarbiavimo ir, antra vertus, kaip padėjėja prisideda prie ZÄG 3 straipsnyje ir 4 straipsnio 3 dalyje nustatytos profesinės veiklos vykdymo išlygos pažeidimo, kurį daro užsienyje įsisteigusi ribotos atsakomybės bendrovė (*GmbH*), taigi – prie sąžiningumo principo pažeidimo, kaip tai suprantama pagal Federalinio kovos su nesąžininga konkurencija įstatymo (UWG) 1 straipsnį. Remtis teisinio požiūrio pagrįstumo argumentu, atsižvelgiant į sprendimą byloje Nr. 4 Ob 158/20v, atsakovė negali.
- 8 *Oberster Gerichtshof* turi priimti sprendimą dėl atsakovės kasacinio skundo, kuriuo ji prašo netenkinti ieškovės prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones.

D. Taikytina Sąjungos teisė

- 9 1.1. Pagal SESV 56 straipsnį Sąjungoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje valstybėje narėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos.
- 10 1.2. Remiantis SESV 62 straipsniu, SESV 51–54 straipsniai, susiję su įsisteigimo laisve, taikomi ir laisvės teikti paslaugas klausimams.
- 11 1.3. Pagal SESV 54 straipsnį bendrovės, Sąjungoje turinčios registruotą buveinę, iš esmės prilyginamos tos valstybės narės pilietybę turintiems fiziniais asmenims.
- 12 2.1. 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2011/24/ES dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo (Pacientų judumo direktyva), remiantis jos 1 straipsnio 1 dalimi,

nustatomos taisyklės, skirtos sudaryti palankesnes sąlygas pasinaudoti saugiomis ir aukštos kokybės tarpvalstybinėmis sveikatos priežiūros paslaugomis, o valstybės narės skatinamos bendradarbiauti sveikatos

priežiūros srityje, visiškai pripažįstant nacionalinę kompetenciją sveikatos priežiūros paslaugų organizavimo ir teikimo srityje. Šia direktyva taip pat siekiama paaiškinti jos ryšį su esama socialinės apsaugos sistemų koordinavimo tvarka, Reglamentu (EB) Nr. 883/2004), kad būtų įgyvendintos pacientų teisės.

- 13 Direktyvos 4 straipsnyje nustatoma valstybių narių atsakomybė tarpvalstybinių sveikatos priežiūros paslaugų srityje. Jame nurodyta:

Atsižvelgiant į visuotinumą, prieigos prie kokybiškų sveikatos priežiūros paslaugų, teisingumo ir solidarumo principus, tarpvalstybinės sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos laikantis: a) gydymo valstybės narės teisės aktų; <...>

- 14 Remiantis 3 straipsnio e punkte pateikta sąvokos apibrėžtimi,

tarpvalstybinės sveikatos priežiūros paslaugos – sveikatos priežiūros paslaugos, teikiamos arba paskirtos kitoje nei draudimo valstybėje narėje <...>

- 15 2.2. Pagal 3 straipsnio d punktą

gydymo valstybė narė – valstybė narė, kurios teritorijoje pacientui faktiškai teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos. Telemedicinos atveju laikoma, kad sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos sveikatos priežiūros paslaugų teikėjo įsisteigimo valstybėje narėje <...>

- 16 Tikslesnės sąvokos „telemedicina“ apibrėžties Pacientų judumo direktyvoje nėra pateikta.

- 17 2.3. Vis dėlto Pacientų judumo direktyvoje įtvirtintos nuostatos dėl telemedicinos paslaugų išlaidų kompensavimo.

- 18 Direktyvos 26 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

Teisingumo Teismas keliuose sprendimuose pripažino pacientų, kaip apdraustųjų, teisę gauti kitoje valstybėje narėje suteiktą sveikatos priežiūros paslaugų išlaidų kompensaciją iš įstatymais nustatytos socialinio draudimo sistemos. Teisingumo Teismas nusprendė, kad Sutarties nuostatos dėl paslaugų teikimo laisvės apima sveikatos priežiūros paslaugų gavėjų, įskaitant asmenis, kuriems reikalingas medicininis gydymas, laisvę vykti į kitą valstybę narę, kad šios paslaugos jiems būtų suteiktos toje valstybėje. Ta pati nuostata turėtų būti taikoma ir sveikatos priežiūros paslaugų gavėjams, norintiems gauti kitoje valstybėje narėje teikiamas sveikatos priežiūros paslaugas kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, pasinaudojant e. sveikatos paslaugomis.

- 19 Atitinkamai 7 straipsnio 7 dalyje nustatyta:

Draudimo valstybė narė apdraustam asmeniui, norinčiam, kad būtų kompensuotos tarpvalstybinių sveikatos priežiūros paslaugų, įskaitant telemedicinos būdu gautas sveikatos priežiūros paslaugas, išlaidos, gali taikyti tokias pačias sąlygas, atitikties reikalavimams kriterijus ir reglamentavimo bei administracinius formalumus, neatsižvelgiant į tai, ar jie nustatyti vietos, regiono ar nacionaliniu lygiu, kokie būtų taikomi tas sveikatos priežiūros paslaugas suteikus jos teritorijoje. <...>

20 2.4. Galiausiai dėl telemedicinos paslaugų Pacientų judumo direktyvoje dar įtvirtintos bendro pobūdžio teisės normos:

21 56 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

Tarpvalstybinių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo srityje technologiniai laimėjimai naudojant IRT gali sukelti neaiškumų dėl valstybių narių atsakomybės atliekant priežiūrą ir taip trukdyti laisvam sveikatos priežiūros paslaugų judėjimui bei kelti papildomų pavojų sveikatos priežiūrai taip teikiant paslaugas. Taikant IRT teikti tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas visoje Sąjungoje naudojami labai skirtingi ir nesuderinami formatai ir standartai, o tai sudaro kliūtis tarpvalstybinių sveikatos priežiūros paslaugų teikimui ir kelia galimus pavojus sveikatos priežiūros požiūriu. Todėl valstybėms narėms būtina siekti IRT sistemų tarpusavio sąveikos. Vis dėlto sveikatos priežiūros IRT sistemų diegimo klausimas išimtinai priskiriamas nacionalinei kompetencijai. Todėl šia direktyva turėtų būti pripažįstama tiek su sistemų tarpusavio sąveika susijusio darbo svarba, tiek kompetencijos pasidalijimas numatant, kad Komisija ir valstybės narės dirbs kartu kurdamos priemonės, kurios nėra teisiškai privalomos, tačiau kuriomis, jei valstybės narės nusprendžia jomis pasinaudoti, sudaromos palankesnės sąlygos didesnei IRT sistemų sveikatos priežiūros srityje tarpusavio sąveikai, ir taip pat remti pacientų prieigą prie e. sveikatos sistemos programų, jei valstybės narės nuspręstų jas patvirtinti.

22 Atitinkamai 14 straipsnyje „E. sveikata“ ir 15 straipsnyje „Bendradarbiavimas sveikatos technologijų vertinimo srityje“ įtvirtintos (tik) teisės normos dėl savanoriško tinklo.

23 2.5. Be to, Pacientų judumo direktyva, remiantis jos 2 straipsnio n punktu, taikoma „nedarant poveikio“ Direktyvai 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (Profesinių kvalifikacijų pripažinimo direktyva).

24 3. Profesinių kvalifikacijų pripažinimo direktyvos (2005/36/EB) 5 straipsnyje nustatytas *laisvo paslaugų teikimo principas*:

1. Nepažeidžiant specialių Bendrijos teisės nuostatų ir šios direktyvos 6 bei 7 straipsnių, valstybės narės dėl jokių su profesine kvalifikacija susijusių priešasčių neriboja paslaugų teikimo laisvės kitoje valstybėje narėje:

a) *jei paslaugos teikėjas yra teisėtai įsisteigęs valstybėje narėje <...>, kad užsiimtų ten ta pačia profesija, ir*

b) <...>.

2. *Šios antraštinės dalies nuostatos taikomos tik tuomet, kai paslaugos teikėjas nuvyksta į priimančiosios valstybės narės teritoriją laikinai ir kartais užsiimti 1 dalyje nurodyta profesija.*

Paslaugų teikimo laikinumas ir kartkartinumą įvertinamas kiekvienu konkrečiu atveju, visų pirma pagal jo trukmę, dažnumą, reguliarumą ir tęstinumą.

3. *Jei paslaugos teikėjas keičia buvimo vietą, jam taikomos profesinio, įstatyminio ar administracinio pobūdžio profesinės taisyklės, kurios yra tiesiogiai susijusios su profesine kvalifikacija, pvz., profesijos apibrėžimas, naudojimas profesiniais vardais ir rimtas profesinis aplaidumas, tiesiogiai ir konkrečiai susijęs su vartotojų apsauga ir sauga, o taip pat drausminės nuostatos, taikytinos priimančiojoje valstybėje narėje specialistams, užsiimantiems toje valstybėje narėje ta pačia profesija.*

25 Pagal 7 straipsnį valstybės narės gali nustatyti deklaravimo ir įrodymo pareigas tam atvejui, kai paslaugos teikėjas iš vienos valstybės narės persikelia į kitą paslaugoms teikti.

26 Be to, 4 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

Tuo atveju, jei informacinės visuomenės paslaugos teikiamos nuotoliniu būdu, turėtų būti taikomos ir 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje nuostatos.

27 4. Aiškinant sąvoką „telemedicina“ taip pat, atrodo, reikia remtis 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva).

28 Pagal Direktyvos 98/34/EB (iš dalies pakeistos Direktyva 98/48/EB) 2 straipsnio a punktą, siejamą su 1 straipsnio 2 punktu, „informacinės visuomenės paslauga“ yra

<...> paprastai už atlyginimą per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmeniškų paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga. Šiame apibrėžime: „teikimas per atstumą“; reiškia, kad paslauga, teikiama šalims nesant kartu vienoje vietoje <...>

29 Pagal 2 straipsnio ii punktą koordinuojama sritis neaprepia reikalavimų, taikomų paslaugoms, kurios neteikiamos elektroninėmis priemonėmis.

30 18 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

<...> veikla, kuria dėl jos pobūdžio negalima verstis nuotoliniu būdu arba elektroninėmis priemonėmis, pavyzdžiui, <...> medicininė konsultacija, kai reikia atlikti medicininę paciento apžiūrą, nėra informacinės visuomenės paslaugos.

E. Nacionalinė teisė

31 1. EU-Patientenmobilitätsgesetz (ES pacientų judumo įstatymas; EU-PMG, *BGBI. I*, Nr. 32/2014), kuriuo į Austrijos teisę perkelta Pacientų judumo direktyva (Direktyva 2011/24/ES), ir atitinkamame vyriausybės įstatymo projekte (33 dB XXV GP), kaip ir Odontologų įstatyme, teisės normų ar paaiškinimų dėl telemedicinos paslaugų yra nedaug.

32 2. Pagal Odontologų įstatymo (ZÄG) 3 straipsnio 1 dalį odontologo profesinę veiklą galima vykdyti tik vadovaujantis šiuo federaliniu įstatymu.

33 Pagal ZÄG 4 straipsnio 2 dalį odontologo profesija apima bet kokią odontologijos mokslo žiniomis grindžiamą veiklą, įskaitant netradicinės ir alternatyviosios medicinos gydymo būdus, tiesiogiai arba netiesiogiai taikomus žmogui.

34 Veiklos, kurią gali vykdyti tik odontologijos specialistai, sritis pagal ZÄG 4 straipsnio 3 dalį apima, be kita ko, dantų ligų ir anomalijų nustatymą ir gydymą, įskaitant kosmetines ir estetines intervencines dantų procedūras, jei joms reikalingas odontologinis tyrimas ir diagnozė, ir medikamentų, papildomų gydomųjų priemonių ir odontologinių diagnostinių pagalbinių priemonių skyrimą.

35 Pagal ZÄG 24 straipsnio 1 dalį odontologijos specialistai profesinę veiklą turi vykdyti asmeniškai ir tiesiogiai, prireikus bendradarbiaudami su kitais odontologijos specialistais arba kitų sričių sveikatos priežiūros specialistais, visų pirma dalyvaudami bendro praktikos kabinetų ir įrangos naudojimo bendrijose (25 straipsnis) arba versdamiesi grupine praktika (26 straipsnis). Vykdydami profesinę veiklą odontologijos specialistai gali pasitelkti pagalbinius darbuotojus, tačiau turi jiems duoti tikslus nurodymus ir juos nuolat prižiūrėti (ZÄG 24 straipsnio 2 dalis).

36 Remiantis ZÄG 26 straipsnio 1 dalies 2 punktu, ribotos atsakomybės bendrovės gali verstis grupine praktika. Viena iš sąlygų – visi akcininkai turi būti odontologijos specialistai, turintys teisę savarankiškai vykdyti odontologo profesinę veiklą (ZÄG 26 straipsnio 3 dalies 1 punktas).

37 ZÄG 31 straipsnyje reglamentuojama „laisvė teikti paslaugas“, jame nustatyta:

1. *EEE susitariančiosios valstybės arba Šveicarijos Konfederacijos piliečiai, teisėtai besiverčiantys odontologo profesija kitoje EEE susitariančiojoje valstybėje arba Šveicarijos Konfederacijoje, naudodamiesi laisve teikti paslaugas gali iš užsienyje esančios savo profesinės veiklos vykdymo vietos arba darbo vietos laikinai vykdyti odontologo veiklą Austrijoje, nors nėra įrašyti į odontologų sąrašą.*

2. *Paslaugos teikėjas ar teikėja, prieš pirmą kartą Austrijoje suteikdamas ar suteikdama odontologijos paslaugą, kuri gali būti teikiama tik jei asmuo laikinai gyvena federalinėje teritorijoje, turi Austrijos odontologų rūmams per federalinės žemės, kurioje ta paslauga turėtų būti teikiama, odontologų rūmus pateikti rašytinę deklaraciją ir šiuos dokumentus: <...>*

- 38 Jurisprudencijoje, susijusioje su konkurencijos teise, jau konstatuota, kad ši nuostata orientuota tik į teisę vykdyti profesinę veiklą turinčius fizinius asmenis, bet ne į ribotos atsakomybės bendroves, juo labiau kai jų akcininkų struktūra neatitinka ZÄG 26 straipsnyje nustatytų reikalavimų (žr. sprendimą byloje Nr. 4 Ob 158/20v).
- 39 3. Pažeidus ZÄG nustatytą „odontologijos paslaugų teikimo išlygą“, ne tik taikomos administracinės sankcijos. Remiantis Austrijos teismų suformuota jurisprudencija, nesąžiningai, kaip tai suprantama pagal Federalinio kovos su nesąžininga konkurencija įstatymo (UWG) 1 straipsnį, elgiasi tas, kas, kaip konkurentas, vykdo intervencinius veiksmus kito asmens teisės užsiimti verslu arba vykdyti profesinę veiklą (kaip antai gydytojų, odontologų, advokatų, civilinės inžinerijos specialistų) srityje, kuriai taikoma teisės aktuose nustatyta išlyga, kai tie veiksmai gali ne tik nereikšmingai paveikti konkurenciją sąžiningai veikiančių konkurentų nenaudai (RS0077985 [T14]).
- 40 Be to, jurisprudencijoje jau konstatuota, kad laisvosios profesijos atstovai, kurių registruota buveinė yra užsienyje, jei jie veiklą vykdo ir nacionalinėje teritorijoje, turi laikytis nacionalinėje teritorijoje taikomų profesinės veiklos ir etikos taisyklių (RS0051613 [T2]).
- 41 Remiantis jurisprudencija, reikalavimą nutraukti veiksmus galima pareikšti ne tik tiesiogiai nusikalstamos veikos vykdytojui, bet ir bendravykdžiams, kurstytojams arba padėjėjams (jie taip pat gali būti savarankiški verslininkai, kai užsakovui teikia tam tikras paslaugas), jei jie žino veikos aplinkybes, kurios pagrindžia jų veiksmų neteisėtumą. Šių nusikalstamas šių aplinkybių nežinojimas prilygintinas jų žinojimui (žr. RS0079765 [T28], RS0031329).

F. Prejudicinių klausimų motyvai

- 42 1. Pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar atsakovė, kaip tvirtinama ieškinio reikalavime, apskritai dalyvauja odontologijos veikloje, kurią Austrijoje vykdo užsienyje įsisteigusios bendrovės.

- 43 1.1. Remiantis faktinėmis aplinkybėmis, kurias apeliacinis teismas laikė įrodytomis, preziumuotina, kad yra viena gydymo sutartis ir atsakovė veikia tik palaikydama sutartinius ryšius su antrąja į bylą įstojusia šalimi, kaip šios padėjęja, taigi paslaugų teikėja pacientui teisiniu požiūriu yra antroji į bylą įstojusi šalis.
- 44 1.2. Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, pirmiausia kyla klausimas, kur odontologijos paslaugos „teikiamos“ teisiniu požiūriu, visų pirma, ar taikytinas kilmės šalies principas, taigi ar paslaugų teikimo vieta yra Vokietija, nes čia antroji į bylą įstojusi šalis pagal licenciją valdo odontologijos kliniką.
- 45 1.3. Tad pirmiausia klausiama, 1) ar Pacientų judumo direktyvos (Direktyva 2011/24/ES) 3 straipsnio d punktas, pagal kurį telemedicinos atveju laikoma, kad sveikatos priežiūros paslaugos teikiamos sveikatos priežiūros paslaugų teikėjo įsisteigimo valstybėje narėje, taikomas tik dėl išlaidų kompensavimo, kaip tai suprantama pagal 7 straipsnį, ar pagal jį telemedicinos paslaugoms taikytinas bendrasis kilmės šalies principas, o gal šis principas kildintinas iš Elektroninės komercijos direktyvos.
- 46 2.1. Siekiant išsiaiškinti, ar Pacientų judumo direktyva taikytina šiuo atveju, reikia atsakyti ir į klausimą, 2) ar „sveikatos priežiūros paslaugos telemedicinos atveju“, kaip tai suprantama pagal Pacientų judumo direktyvos 3 straipsnio d punktą, apima tik atskiras gydymo paslaugas, teikiamas (tarpvalstybiniu lygiu) naudojant informacines ir ryšių technologijas (IRT), ar visą gydymo sutartį, kuri gali apimti fizinę paciento apžiūrą jo gyvenamosios vietos valstybėje, taip pat ar naudojant IRT teikiamos paslaugos turi sudaryti didesniąją visų paslaugų dalį tam, kad būtų galima preziumuoti „sveikatos priežiūros paslaugas telemedicinos atveju“. Kai šių dviejų rūšių paslaugos susiejamos (kaip byloje), reikia išsiaiškinti, ar tuomet apskritai preziumuotinos tarpvalstybinės sveikatos priežiūros paslaugos, kaip tai suprantama pagal Pacientų judumo direktyvos 3 straipsnio d ir e punktus.
- 47 2.2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jau konstatavo, kad tarpininkavimo paslauga gali būti kvalifikuojama kaip „informacinės visuomenės paslauga“, bet kitaip yra tuomet, jei paaiškėja, kad ši tarpininkavimo paslauga yra bendros paslaugos, kurios pagrindinis elementas yra paslauga, kuriai taikomas kitas teisinis kvalifikavimas, sudedamoji dalis (Sprendimo *Airbnb Ireland*, C-390/18, 50 punktas).
- 48 3.1. „Telemedicinai“ taikytinos teisės klausimui lemiamą reikšmę šiuo atveju taip pat turi Pacientų judumo direktyvos ir Profesinių kvalifikacijų pripažinimo direktyvos sąveika, visų pirma (kiek tai susiję su „telemedicina“) Pacientų judumo direktyvos 2 straipsnio n punkto, 3 straipsnio d punkto ir 4 straipsnio a punkto ir Profesinių kvalifikacijų pripažinimo direktyvos 5 straipsnio 3 dalies santykis (pastarojoje teisės normoje nurodyta, kad jei paslaugos teikėjas „keičia“ buvimo vietą [vyksta į kitą valstybę narę], priimančiojoje valstybėje narėje jam taikomos profesinio, įstatyminio ar administracinio pobūdžio profesinės taisyklės), ir Elektroninės komercijos direktyvos, visų pirma jos 2 straipsnio [h] punkto

ii papunkčio ir 18 konstatuojamosios dalies, Profesinių kvalifikacijų pripažinimo direktyvos, visų pirma jos 5 straipsnio ir 4 konstatuojamosios dalies, ir Pacientų judumo direktyvos 2 straipsnio n punkto, 3 straipsnio d punkto ir 4 straipsnio a punkto santykis.

- 49 3.2. Kitomis aplinkybėmis Europos Sąjungos Teisingumo Teismas jau konstatavo, kad komercinės konsultavimo mokesčių klausimais paslaugos, teikiamos tarpvalstybiniu mastu, kai veikiantys asmenys nevyksta į kitą valstybę narę, nepatenka į Profesinių kvalifikacijų pripažinimo direktyvos (Direktyva 2005/36/EB) 5 straipsnio taikymo sritį, nes jis taikomas tik tuo atveju, kai paslaugos teikėjas vyksta į priimančiosios valstybės narės teritoriją (Sprendimo *X-Steuerberatungsgesellschaft / FA*, C-342/14, 34 ir 35 punktai).
- 50 3.3. Kaip tik sveikatos priežiūros paslaugų atveju dėl pacientų apsaugos būtų galima argumentuoti, kad, net ir teikiant vien (tarpvalstybines) korespondentines paslaugas ir nepaisant kilmės šalies principo, turi būti laikomasi ir paciento gyvenamosios vietos valstybėje taikomų profesinių taisyklių.
- 51 4.1. Jei būtų preziumuojama, kad atsakovės teikiamos odontologijos paslaugos ne tik faktiniu, bet ir teisiniu aspektu „teikiamos“ Austrijoje, reikėtų išsiaiškinti, ar atsakovė, veikdama ne pagal savo pačios sudarytą gydymo sutartį, o tik kaip antrosios į bylą įstojusios šalies padėjėja, prisideda prie sąžiningumo principo pažeidimo, t. y. teisės pažeidimo tuo, kad nesilaikoma odontologijos paslaugų teikimo išlygos.
- 52 4.2. Antroji į bylą įstojusi šalis Vokietijoje turi licenciją kaip privati klinika, bet Austrijoje ji neturi nei licencijos pagal gydymo įstaigų srities teisės aktus, nei teisės pagal ZÄG. Be to, jos akcininkų struktūra neatitinka ZÄG nustatytų reikalavimų.
- 53 4.3. Šiuo atžvilgiu kyla klausimas, ar Austrijos odontologų įstatyme įtvirtintos teisės normos tiek, kiek ZÄG 24 ir paskesniuose straipsniuose numatyta, kad iš esmės odontologo profesinė veikla turi būti vykdoma tiesiogiai ir asmeniškai, o laisvė teikti paslaugas suteikiama tik pagal ZÄG 31 straipsnį „laikiniai“ „EEE valstybių piliečiams“ (pagal jurisprudenciją – fiziniams asmenims), turi būti suderinamos su laisve teikti paslaugas pagal SESV 56 ir paskesnius straipsnius, ir būtent tokiomis aplinkybėmis kaip šioje byloje: užsienyje įsisteigęs odontologas (iš esmės nuolat) paslaugas pagal vieną gydymo sutartį iš dalies teikia pats iš užsienio naudodamasis IRT (kaip tarpvalstybinę korespondentinę paslaugą), iš dalies – nacionalinėje teritorijoje kaip padėjėją pasitelkdamas odontologą, turintį licenciją Austrijoje.
- 54 4.4. Kalbant apie antrąją į bylą įstojusią šalį, kyla dar vienas klausimas – ar (analogiškas) teisės normų dėl grupinės praktikos taikymas, kaip nustatyta ZÄG 26 straipsnyje, pagal kurį akcininkai gali būti tik odontologai, taip pat pažeidžia laisvę teikti paslaugas.

- 55 Atsižvelgiant į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudenciją (sprendimo byloje C-158/96 51 punktas), pagal kurią valstybėms narėms tik leidžiama apriboti laisvę teikti medicinos ir ligoninių paslaugas tiek, kiek gydymo pajėgumų arba gydytojų kompetencijos išlaikymas nacionalinėje teritorijoje svarbus visuomenės sveikatai ir net piliečių gyvenimui (taip pat žr. sprendimą byloje C-385/99), tai atrodo abejotina, juo labiau kad nebūtinai fiziniai asmenys gali užtikrinti aukštesnį lygį nei juridiniai asmenys.

Dėl II dalies

- 56 <...> [informacija apie procesą nacionaliniuose teismuose]

<...>

DARBINIS VERTINIMAS